

«نهادهای سرمایه گذاری حکومتی»

SIAها در حال تبدیل شدن به غول های مالی هستند.

یا مازاد صادرات - واردات از میزان معینی فراتر می رود، قابل مشاهده است. عموماً هدف از تأسیس صندوق های ذخیره، حمایت کشور در برابر ناپایداری قیمت کالاهای خام و کاستن فشار حاصل از نوسانات نرخ ارز است. البته در طول زمان، صندوق های تثبیت با گسترش تنوع دارایی های خود در سهام، به SIA تبدیل شده و با رسالت انباشت ثروت تغییر نام داده اند.

میزان منابع اختصاص یافته SIAها در سرمایه گذاری مستقیم خارجی، مشخص نمی باشد. ولی با حضور مؤثر دولت ها و اعمال سیاست های درست در مورد SIAها، می توان تصویری خوشبینانه و روشن از روند آتی سرمایه گذاری های بین المللی از جمله سرمایه گذاری مستقیم خارجی ترسیم کرد. ■

نهادهای سرمایه گذاری حکومتی (SIAs)، به عنوان بازوهای سرمایه گذاری دولت، می توانند تأثیر بالقوه و قابل توجهی بر جریان سرمایه گذاری مستقیم خارجی (FDI) داشته باشند. این نهادها لزوماً تازه تأسیس نبوده و سرمایه گذاری دولتی کویت نمونه مناسبی از قدیمی ترین آنها به شمار می رود. هلدینگ های تماسک (Temasek) سنگاپور، عنوان مشهورترین و سرمایه گذاری دولتی ابوظبی لقب بزرگترین نهادهای سرمایه گذاری حکومتی را از آن خود کرده اند. تشخیص اولین نهادها با مالکیت دولت یا تفکیک صندوق های عمومی و SIAها مشکل است. صندوق های بازنشستگی از لحاظ فنی نوعی صندوق عمومی تلقی می شوند، اما بسیاری از SIAها از نظر سرمایه گذاری غیرفعال (Passive) بوده و از این رو در کنترل و مدیریت شرکت های سرمایه پذیر نقش عمده ای ندارند. با این وجود برخی از صندوق ها با در اختیار گرفتن وظیفه مدیریتی بر منابع شان در حال تبدیل شدن به سهام داران فعال هستند. نکته دیگر در مورد SIAها، نظارتی است که از سوی دولت بر آنها اعمال می شود. این مطلب، به ویژه هنگام شکوفایی اقتصاد که قیمت منابع ذخیره شده (مخصوصاً نفت) با افزایش چشمگیری روبه رو می شود

۲۰۰۶، با رشد ۳۱ درصدی همراه بوده و ارزش این صادرات از سه میلیارد و ۸۸۰ میلیون دلار تجاوز کرد. میزان صادرات یادشده در سال ۲۰۰۵ حدود دو میلیارد و ۹۴۵ میلیون دلار برآورد شده است. حال آن که طی شش ماهه اول سال جاری میلادی، ارزش صادرات کشورمان به ایتالیا به ۷۹۷ میلیون و ۳۴۷ هزار دلار رسیده است. در خصوص همکاری های اقتصادی دو کشور در حوزه مالی، هم اکنون دو بانک ایتالیایی مدیو بانکا (Medio Banca) و انتزا (Intesa) در ایران فعالیت اعتباری دارند و بر اساس آخرین گزارش های اتاق بازرگانی مشترک ایران و ایتالیا، از مجموع سه میلیارد اعتبار اعطایی توسط بانک مدیو بانکا مبلغ ۹۰۰ میلیون دلار و همچنین از مجموع یک میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار اعتبار اعطایی بانک انتزا به ایران، معادل ۷۲ میلیارد دلار آن در داخل کشور به مصارف گوناگون رسیده است.

از سوی دیگر، بر اساس آخرین آمارهای موجود، حجم سرمایه گذاری مستقیم خارجی ایتالیا در قلمرو حکومتی کشورمان به ۷۵۱ میلیون و ۴۰۴ هزار دلار بالغ شده است. در همین راستا، دکتر جمشید حق گو، دبیرکل اتاق مشترک بازرگانی ایران و ایتالیا به خبرنگار ما می گوید: به رغم کاهش تعداد شرکت های ایتالیایی در ایران، حجم مبادلات تجاری کشورمان با ایتالیا از رشد قابل قبولی برخوردار بوده است. از طرف دیگر، قطع همکاری شرکت های همچون انی (ENI) که سرمایه گذاری سنگینی در صنعت نفت و گاز ایران دارد، به آسانی امکان پذیر نخواهد بود. وی ادامه می دهد، ایتالیایی ها همواره سعی داشته اند از جنجال های سیاسی علیه ایران کناره گیری کنند و با اتکا به روابط حسنه، تاریخی و دو جانبه بر حجم حضورشان در کشورمان بیفزایند. هم اکنون شرکت های ایتالیایی در بخش های انرژی شامل نفت و گاز و همچنین برق، تونل سازی، حمل و نقل و صنعت آلومینیوم ایران فعالیت چشمگیری دارند. از سوی دیگر، دکتر ایدو پیکونی، رییس انجمن کارگزاران ایتالیایی در ایران، در رابطه با اثر تحریم ها بر روابط شرکت های کشور متبوعش با طرف های ایرانی می گوید: به نظر من تحریم ها برای هر دو سوی تجارت مضر هستند، با وجود این، ارتباط اقتصادی ایران و ایتالیا همچون چهار سال پیش نیست و این امر را هم نمی توان در بحران اتمی خلاصه کرد، ریشه این کاهش مسأله ای تکنیکی است، زیرا ایرانیان بر این باورند که می توان بسیاری از نیازهای خود را با تکیه به توانمندی داخلی ساخت.

آمارهای کلان نشان می دهند به دلیل تحریم ها، نقش چین در واردات و صادرات کشورمان طی چند سال اخیر به شدت در حال افزایش است، اگر چه آلمان ها هنوز در واردات به کشورمان از چینی ها جلوتر هستند. از سوی دیگر، با قول و قرارهای پوتین، روسیه نیز ممکن است جایگاه مهمی برای خود در تجارت و سرمایه گذاری ایران باز نماید. به عبارت دیگر، تحریم های ایران ممکن است به ضرر غرب و به سود شرق تمام شود. ■

برآورد دارایی های نهادهای سرمایه گذاری حکومتی جهان و ذخایر

میلیارد دلار

کشور	نهاد سرمایه گذاری حکومتی	برآورد دارایی	سال تأسیس	ذخایر ارزی	منبع اصلی ذخایر
امارات	مقام سرمایه گذاری ابوظبی	۸۷۵/۰	۱۹۷۶	۳۴/۸	نفت
عربستان	صندوق های مختلف عربستان	۳۰۰/۰	۲۳/۲	نفت
سنگاپور	GIC	۳۳۰/۰	۱۹۸۱	۱۴۳/۶	مازاد صادرات
نروژ	صندوق بازنشستگی دولت	۳۰۰/۰	۱۹۹۶	۵۶/۰	نفت
چین	شرکت سرمایه گذاری چین	۳۰۰/۰	۲۰۰۷	۱,۳۳۲/۶	مازاد صادرات
کویت	مقام سرمایه گذاری کویت	۱۶۷/۰	۱۹۵۳	۲/۶	نفت
سنگاپور	هلدینگ تماسک	۱۰۰/۰	۱۹۷۴	۱۴۳/۶	مازاد صادرات
استرالیا	صندوق ذخایر آتی استرالیا	۴۰/۰	۲۰۰۴	۶۴/۹	سایر درآمدها
قطر	مقام سرمایه گذاری قطر	۴۰/۰	۵/۲	گاز
آمریکا	صندوق دایمی آلاسکا	۳۹/۴	۱۹۷۶	۴۱/۵	نفت
روسیه	صندوق نسل های آتی	۳۲/۰	۲۰۰۸	۳۹۷/۰	نفت
کره جنوبی	KIC	۲۰/۰	۲۰۰۵	۲۵۰/۳	مازاد صادرات
مالزی	شرکت خزانه ملی	۱۸/۳	۱۹۹۳	۹۰/۸	مازاد صادرات
ایران	حساب ذخیره ارزی	۱۲/۰	۱۹۹۹	۵۸/۲	نفت
عمان	سرمایه گذاری دولتی جنرال	۲/۰	۱۹۸۰	۶/۹	نفت و گاز
آذربایجان	صندوق دولتی نفتی	۱/۵	۱۹۹۹	۲/۸	نفت
ونزوئلا	FIEM	۰/۸	۱۹۹۸	۱۶/۳	نفت

استخراج: واحد اطلاعات و اخبار ماهنامه «اقتصاد ایران» از واحد اطلاعات اکونومیست (EIU) ژوئیه ۲۰۰۷.